

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

1944 ЖЫЛДАН ШЫҒА БАСТАҒАН
ИЗДАЕТСЯ С 1944 ГОДА
PUBLISHED SINCE 1944

4

АЛМАТЫ
АЛМАТЫ
ALMATY

2017

JULY
ИЮЛЬ
ШІЛДЕ

Б а с р е д а к т о р ы

х. ғ. д., проф., ҚР ҰҒА академигі

М. Ж. Жұрынов

Р е д а к ц и я а л қ а с ы:

Абиев Р.Ш. проф. (Ресей)
Абишев М.Е. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Аврамов К.В. проф. (Украина)
Аппель Юрген проф. (Германия)
Баймуқанов Д.А. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Байпақов К.М. проф., академик (Қазақстан)
Байтулин И.О. проф., академик (Қазақстан)
Банас Иозеф проф. (Польша)
Берсимбаев Р.И. проф., академик (Қазақстан)
Велихов Е.П. проф., РҒА академигі (Ресей)
Гашимзаде Ф. проф., академик (Әзірбайжан)
Гончарук В.В. проф., академик (Украина)
Давлетов А.Е. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Джрбашян Р.Т. проф., академик (Армения)
Қалимолдаев М.Н. проф., академик (Қазақстан), бас ред. орынбасары
Лаверов Н.П. проф., академик РАН (Россия)
Лупашку Ф. проф., корр.-мүшесі (Молдова)
Мохд Хасан Селамат проф. (Малайзия)
Мырхалықов Ж.У. проф., академик (Қазақстан)
Новак Изабелла проф. (Польша)
Огарь Н.П. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Полещук О.Х. проф. (Ресей)
Поняев А.И. проф. (Ресей)
Сагиян А.С. проф., академик (Армения)
Сатубалдин С.С. проф., академик (Қазақстан)
Таткеева Г.Г. проф., корр.-мүшесі (Қазақстан)
Умбетаев И. проф., академик (Қазақстан)
Хрипунов Г.С. проф. (Украина)
Якубова М.М. проф., академик (Тәжікстан)

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print)

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы»РҚБ (Алматы қ.)

Қазақстан республикасының Мәдениет пен ақпарат министрлігінің Ақпарат және мұрағат комитетінде
01.06.2006 ж. берілген №5551-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 2000 дана.

Редакцияның мекенжайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., 220, тел.: 272-13-19, 272-13-18,
www: nauka-nanrk.kz, bulletin-science.kz

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2017

Типографияның мекенжайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Муратбаева көш., 75.

Г л а в н ы й р е д а к т о р
д. х. н., проф. академик НАН РК
М. Ж. Журинов

Р е д а к ц и о н н а я к о л л е г и я:

Абиев Р.Ш. проф. (Россия)
Абишев М.Е. проф., член-корр. (Казахстан)
Аврамов К.В. проф. (Украина)
Апель Юрген проф. (Германия)
Баймуканов Д.А. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Байпаков К.М. проф., академик (Казахстан)
Байтулин И.О. проф., академик (Казахстан)
Банас Иозеф проф. (Польша)
Берсимбаев Р.И. проф., академик (Казахстан)
Велихов Е.П. проф., академик РАН (Россия)
Гашимзаде Ф. проф., академик (Азербайджан)
Гончарук В.В. проф., академик (Украина)
Давлетов А.Е. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Джрбашян Р.Т. проф., академик (Армения)
Калимолдаев М.Н. академик (Казахстан), зам. гл. ред.
Лаверов Н.П. проф., академик РАН (Россия)
Лунашку Ф. проф., чл.-корр. (Молдова)
Мохд Хасан Селамат проф. (Малайзия)
Мырхалыков Ж.У. проф., академик (Казахстан)
Новак Изабелла проф. (Польша)
Огарь Н.П. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Полещук О.Х. проф. (Россия)
Поняев А.И. проф. (Россия)
Сагиян А.С. проф., академик (Армения)
Сатубалдин С.С. проф., академик (Казахстан)
Таткеева Г.Г. проф., чл.-корр. (Казахстан)
Умбетаев И. проф., академик (Казахстан)
Хрипунов Г.С. проф. (Украина)
Якубова М.М. проф., академик (Таджикистан)

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы)

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации и архивов
Министерства культуры и информации Республики Казахстан №5551-Ж, выданное 01.06.2006 г.

Периодичность: 6 раз в год

Тираж: 2000 экземпляров

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, 220, тел. 272-13-19, 272-13-18.

www: nauka-nanrk.kz, bulletin-science.kz

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2017

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75

E d i t o r i n c h i e f

doctor of chemistry, professor, academician of NAS RK

M. Zh. Zhurinov

E d i t o r i a l b o a r d:

Abiyev R.Sh. prof. (Russia)
Abishev M.Ye. prof., corr. member. (Kazakhstan)
Avramov K.V. prof. (Ukraine)
Appel Jurgen, prof. (Germany)
Baimukanov D.A. prof., corr. member. (Kazakhstan)
Baipakov K.M. prof., academician (Kazakhstan)
Baitullin I.O. prof., academician (Kazakhstan)
Joseph Banas, prof. (Poland)
Bersimbayev R.I. prof., academician (Kazakhstan)
Velikhov Ye.P. prof., academician of RAS (Russia)
Gashimzade F. prof., academician (Azerbaijan)
Goncharuk V.V. prof., academician (Ukraine)
Davletov A.Ye. prof., corr. member. (Kazakhstan)
Dzhrbashian R.T. prof., academician (Armenia)
Kalimoldayev M.N. prof., academician (Kazakhstan), deputy editor in chief
Laverov N.P. prof., academician of RAS (Russia)
Lupashku F. prof., corr. member. (Moldova)
Mohd Hassan Selamat, prof. (Malaysia)
Myrkhalykov Zh.U. prof., academician (Kazakhstan)
Nowak Isabella, prof. (Poland)
Ogar N.P. prof., corr. member. (Kazakhstan)
Poleshchuk O.Kh. prof. (Russia)
Ponyaev A.I. prof. (Russia)
Sagiyani A.S. prof., academician (Armenia)
Satubaldin S.S. prof., academician (Kazakhstan)
Tatkeyeva G.G. prof., corr. member. (Kazakhstan)
Umbetayev I. prof., academician (Kazakhstan)
Khripunov G.S. prof. (Ukraine)
Yakubova M.M. prof., academician (Tadjikistan)

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print)

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty)

The certificate of registration of a periodic printed publication in the Committee of Information and Archives of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan N 5551-Ж, issued 01.06.2006

Periodicity: 6 times a year

Circulation: 2000 copies

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19, 272-13-18,
<http://nauka-nanrk.kz/>, <http://bulletin-science.kz>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2017

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str, Almaty

Zh. Esbenbetova, R. Shaihy, A. Tanabaeva

"Republican Scientific Research Institute for Labor Protection
of the Ministry of Health and Social Development of the Republic of Kazakhstan", Astana, Kazakhstan.
E-mail: esbenbetova@rmiot.kz, shaihy.r@rmiot.kz

REGULATION OF HARMFUL AND (OR) DANGEROUS WORKING CONDITIONS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract. Providing of labour protection is one of basic social spheres in Republic of Kazakhstan. One of directions, adjusting of labour of workers working in the harmful and (or) dangerous terms of labour, i.e. the grant of the envisaged guarantees to the workers is widely examined. Adjusting of labour of workers working in the harmful and dangerous terms of labour from the side of the state, i.e. setting to the workers of guarantees as evaluated by the terms of labour of workers as a result of attestation of productive objects, i.e. development of new method for the differential grant of guarantees on the modern stage is in the number of issues of the day.

Key words: harmful and dangerous working conditions, occupational Safety and Health, compensation, working conditions, assurance, company, employer, employee, hard working conditions, additional work leave, wage surcharge.

ӘОЖ 331.45

Ж. Х. Есбенбетова, Р. Т. Шайхы, А. Е. Танабаева

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің
еңбекті қорғау жөніндегі республикалық ғылыми зерттеу институты, Астана, Қазақстан

ҚР ЗИЯНДЫ ЖӘНЕ (НЕМЕСЕ) ҚАУІПТІ ЕҢБЕК ЖАҒДАЙЛАРЫНДА ІСТЕЙТІН ЖҰМЫСКЕРЛЕРДІҢ ЕҢБЕГІН РЕТТЕУ

Аннотация. Қазақстан Республикасында еңбекті қорғауды қамтамасыз ету басты әлеуметтік бағыттардың бірі болып табылады. Солардың қатарында, зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлердің еңбегін мемлекет тарапынан реттеу, яғни осы жұмыскерлерге кепілдіктер беру кеңінен қарастырылған. Зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлердің еңбегін мемлекет тарапынан реттеу, яғни осы жұмыскерлерге кепілдіктер беруді өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау жұмыстарының нәтижесінде тағайындау, яғни дифференциалды түрде беру үшін жаңа әдісті жасап шығару қазіргі таңдағы өзекті мәселелердің қатарында тұр.

Түйін сөздер: зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайлары, еңбекті қорғау, өтемақы, еңбек жағдайы, кепілдер, кәсіпорын, жұмыс беруші, жұмыскер, ауыр еңбек жағдайлары, қосымша еңбек демағысы, қосымша еңбек ақысы.

Қазақстан Республикасында еңбекті қорғауды қамтамасыз ету басты әлеуметтік бағыттардың бірі болып табылады. Солардың қатарында, зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлердің еңбегін мемлекет тарапынан реттеу, яғни осы жұмыскерлерге кепілдіктер беру кеңінен қарастырылған. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес, кепілдіктер жұмыс беруші тарапынан беріледі [1].

Алайда, зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтіндердің еңбегін реттеудің, Қазақстан Республикасының заңнамаларын талдау барысында белгілі болғандай, мемлекетіміздің ұлттық заңнамаларында қарастырылған бағыттар зиянды және ауыр еңбек жағдайларында

істейтін жұмыскерлердің денсаулығын сақтауға толыққанды кепілдік бере алмайды. Себебі, жасалып жатқан шаралар еңбек жағдайларын жақсартуға емес, керісінше өтемақы төлеумен ғана шектеледі. Сонымен қатар, айта кететін жайт, кепілдік тағайындау, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстардың тізбесіне, жұмыс істеу уақытының қысқартылған ұзақтығына, жыл сайынғы ақы төленетін қосымша еңбек демалысына және еңбекке ақы төлеудің жоғарылатылған мөлшеріне құқық беретін өндірістердің, цехтардың, кәсіптер мен лауазымдардың Тізіміне сәйкес тағайындалады.

Халықаралық заңнамаларды (Халықаралық еңбек ұйымы, Германия, Канада, АҚШ және т.б.) талдау барысында белгілі болғандай, керісінше кепілдіктер мен өтемақыларды тағайындау, жұмыс орындарындағы нақты еңбек жағдайлары есепке алынады және оларды беру жұмыс беруші мен жұмыскер арасындағы келісімдерде көрсетілген шарттар негізінде жүзеге асырылады [2-6].

Еліміздегі бірқатар кәсіпорындарында кепілдіктерді тағайындау мен оларды беру бойынша, Қазақстан Республикасының Денсаулықты сақтау және әлеуметтік даму министрлігінің «Еңбекті қорғау бойынша ғылыми-зерттеу институтының» ғылыми қызметкерлері металлургиялық, тау-кен өндіру, мұнай-химия саласындағы кәсіпорындарында зерттеу жұмыстарын жүргізді. Зерттеу барысында, осы кәсіпорындарда жүргізілген аттестаттау жұмыстарының нәтижелері мен ауыр және зиянды еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлерге тағайындалған кепілдіктер (2014 жылғы, 1-Т Еңбек жағдайларының есебі бойынша) арасындағы байланысы зерделеніп, талданды.

Зерттеу жүргізілген феррокорытпа зауытында жүргізілген аттестаттау нәтижелерінің қорытындылары мен ауыр және зиянды еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлерге тағайындалған кепілдіктердің арасындағы салыстырма талдаулары, бойынша, санитарлық талаптарға жауап бермейтін еңбек жағдайларында жұмыс істейтіндер саны жұмыскерлердің жалпы санының 80% құрайды, демек, 6368 жұмыскердің 5098-і ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейді. Соның ішінде, 5205 жұмыскерге қосымша еңбек демалысы тағайындалған, ол жоғарыда көрсетілген ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейтін 5098 жұмыскерден 107 адамға артық. Ал керісінше, еңбек жағдайларына байланысты қосымша еңбек ақытөлеу 4275 жұмыскерге тағайындалған, яғни, 823 адамға кем. Айта кететін жайт, кепілдіктің ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыскерлерге қысқартылған еңбек күнін тағайындау түрі тек, 22 жұмыскерге берілген, себебі жоғарыда аталған Тізім бойынша бұл кәсіпорынның тек санаулы мамандықтары ғана көрсетілген. Демек, кепілдіктер, нақты еңбек жағдайларына емес, Тізім бойынша тағайындалған.

Осындай ұқсас жағдай екінші кәсіпорында да (алюминийді өндіру) орын алған. Ауыр және зиянды еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлер саны 1262 адам, жалпы жұмыскерлер саны 6117, яғни кәсіпорын жұмысшыларының 20% жоғарыда айтылған еңбек жағдайларында істейді. Соның ішінде, қосымша еңбек демалысы 3942 жұмыскерге тағайындалса, яғни ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейтіндер санынан 2680 адамға артық. Сондай-ақ, еңбек жағдайлары үшін қосымша еңбек ақысы да 1978 адамға артық (3240) тағайындалған. Демек, бұл кәсіпорында да, кепілдікті тағайындау барысында Тізім басшылыққа алынған.

Зерттеу жүргізілген келесі кәсіпорында (мұнай-химия), жалпы жұмыскерлердің (3297 адам) 36% ғана (1192 адам) ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істеген. Сәйкесінше тағайындалған кепілдіктер бойынша, 2416 жұмыскерге қосымша еңбек демалысы, яғни 1124 адамға артық, ал керісінше, қосымша еңбек демалысы 92 жұмыскерге ғана тағайындалған. Бұл жерде де аталған кәсіпорынның санаулы мамандықтары ғана Тізімде көрсетілген.

Келесі кәсіпорындағы (хромды қоспаларды өндіру мен байыту) кепілдіктерді тағайындау бойынша мәліметтерге тоқталатын болсақ, жұмыскерлердің жалпы саны 7162 адам, соның 74%, яғни 5371 жұмыскер ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істеген. Ал, кепілдіктерге келетін болсақ, қосымша еңбек демалысы мен еңбек жағдайлары үшін қосымша еңбекақысы барлық 5371 жұмыскерге, ал қысқартылған еңбек күнінің ұзақтығы тек қана 1960 жұмыскерге тағайындалған. Демек, бұл кәсіпорында да кепілдіктерді тағайындау кезінде Тізім басшылыққа алынған.

Зерттеу жүргізілген соңғы кәсіпорында (хромды қоспаларды өндіру мен байыту), жұмыскерлердің жалпы саны 813 адамды құрады. Кәсіпорында жүргізілген аттестаттау жұмыстарының нәтижесінде барлық жұмыс орындары санитарлық талаптарға сай деп бағаланған. Алайда, барлық жұмыскерлерге қосымша еңбек демалысы тағайындалған және тегін тамақпен қамтылған. Демек, бұл кәсіпорында кепілдіктерді тағайындауды жұмыс беруші Тізімдегі көрсетілген мамандықтар бойынша жүзеге асырған.

Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің 69, 89, 105 бабтарында көрсетілгендей, кепілдіктер жұмыскерлердің еңбек жағдайлары ауыр және зиянды жұмыстардағы еңбегі өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелерімен расталған кезде ғана тағайындалуы тиіс. Бірақ, зерттеу нәтижелерінде белгілі болғандай, зерделенген кәсіпорындарда ауыр және зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмыскерлерге кепілдіктерді, өндіріс объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелеріне емес, Тізімге байланысты тағайындалғаны белгілі болды.

Осы мақсатта Бірақ, жүргізілген ғылыми-зерттеу нәтижелерін алып қарайтын болсақ, еліміздің көптеген кәсіпорындарында жұмыс беруші тарапынан осы талаптар толық орындалмайтындығы белгілі болды.

Сонымен қатар, жұмыс берушінің есебінен берілетін сүт және емдік-профилактикалық тағам, кезеңдік медициналық және т.б. сияқты басқа да кепілдіктерді тағайындау барысында, еңбекті қорғау заңнамаларында өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелері мен оның арасындағы байланыс болмай тұр.

Қорыта келгенде, зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында істейтін жұмыскерлердің еңбегін мемлекет тарапынан реттеу, яғни осы жұмыскерлерге кепілдіктер беруді өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау жұмыстарының нәтижесінде тағайындау, яғни дифференциалды түрде беру үшін жаңа әдісті жасап шығару қазіргі таңдағы өзекті мәселелердің қатарында тұр.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі.
- [2] Свобода объединения и коллективные переговоры // Доклад Комитета экспертов по применению конвенции и рекомендации Международной конференции труда. – Женева, 1995. – С. 114.
- [3] Киселев И.Я. Зарубежное трудовое право: Учебник для вузов. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1998. – 263 с.
- [4] Киселев И.Я. Сравнительное и международное трудовое право: Учебник для вузов. – М.: Дело, 1999. – 728 с.
- [5] Киселев И.Я. Новый опыт трудового права стран запада (прорыв в постиндустриальное общество). – М.: Управление персоналом, 2003. – С. 17-25.
- [6] Льюис Р., Симпсон Р. Свобода организации: юридическая поддержка переговоров о заключении коллективного договора. Сравнительное трудовое право// Материалы советско-британского симпозиума. М., 1987. – 234 с.

REFERENCES

- [1] Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі.
- [2] Svoboda ob#edinenija i kolektivnye peregovory // Doklad Komiteta jekspertov po primeneniju konvencii i rekomendacii Mezhdunarodnoj konferencii truda. Zheneva, 1995. P. 114.
- [3] Kiselev I.Ja. Zarubezhnoe трудовое право. Uchebnik dlja vuzov. M.: NORMA-INFRA, 1998. 263 p.
- [4] Kiselev I.Ja. Sravnitel'noe i mezhdunarodnoe трудовое право. Uchebnik dlja vuzov. M.: Delo, 1999. 728 p.
- [5] Kiselev I.Ja. Novyj opyt trudovogo prava stran zapada (proryv v postindustrial'noe obshhestvo). M.: Upravlenie personalom, 2003. P. 17-25.
- [6] L'juis R. Simpson R. Svoboda organizacii: juridicheskaja podderzhka peregovorov o zakljuchenii kolektivnogo dogovora. Sravnitel'noe трудовое право// Materialy sovetsko-britanskogo simpoziuma. M., 1987. 234 p.

Ж. Х. Есбенбетова, Р. Т. Шайхы, А. Е. Танабаева

РГКП «Республиканский научно-исследовательский институт по охране труда
Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан», Астана, Казахстан

РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРУДА РАБОТНИКОВ, РАБОТАЮЩИХ ВО ВРЕДНЫХ И (ИЛИ) ОПАСНЫХ УСЛОВИЯХ ТРУДА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Аннотация. Обеспечение охраны труда является одной из основных социальных сфер в Республике Казахстан. Одно из направлений - регулирование труда рабочих, работающих во вредных и (или) опасных условиях труда, то есть широко рассматривается предоставление предусмотренных гарантий работникам. Регулирование труда работников, работающих во вредных и опасных условиях труда, со стороны государства, то есть назначение работникам гарантий по оценке условий труда работников в результате аттестации производственных объектов, разработка нового метода для дифференциального предоставления гарантий на современном этапе находится в числе актуальных проблем.

Ключевые слова: вредные и (или) опасные условия труда, охрана труда, компенсации, условия труда, гарантии, предприятие, работодатель, работник, тяжелые условия труда, дополнительный отпуск, надбавка к заработной плате.

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518-1467 (Online), ISSN 1991-3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/ru/>

Редакторы *М. С. Ахметова, Д. С. Аленов, Т. М. Апендиев*
Верстка на компьютере *Д. Н. Калкабековой*

Подписано в печать 21.07.2017.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
11,75 п.л. Тираж 2000. Заказ 4.